

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ЛАТИНСЬКА МОВА**

для здобувачів вищої освіти 1 курсу денної форми здобуття освіти
освітньої програми Технології парфумерно-косметичних засобів
спеціальності 226 Фармація, промислова фармація
Спеціалізації 226.01 «Фармація»
галузі знань 22 Охорона здоров'я
другого магістерського рівня вищої освіти

ВИКЛАДАЧ

Савіна Вікторія Вікторівна

savvik555@gmail.com

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук.

2. Адреса кафедри: вул. О. Невського, 18, м. Харків, 4-й поверх, тел. (057) 771-81-61

3. Вебсайт кафедри: <https://podfac.nuph.edu.ua/>

4. Інформація про викладача:

Савіна Вікторія Вікторівна

Викладач кафедри фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук Національного фармацевтичного університету. Науковий та педагогічний стаж – 22 роки. Читає курси: «Латинська мова», «Латинська мова у фармації», «Латинська мова та медична термінологія», «Latin in pharmacy».

5. Консультації: *онлайн, 12.05-12.50 щовівторка*

Запланована конференція: Zoom: ідентифікатор конференції: 6397969627, код доступу: 7777777

6. Анотація освітньої компоненти: «Латинська мова» є обов'язковою освітньою компонентою для другого магістерського рівня зі спеціальності 226 Фармація, промислова фармація, освітня програма «Технології парфумерно-косметичних засобів». Підсумковий контроль – семестровий диф. залік (оцінка).

7. Мета викладання освітньої компоненти «Латинська мова» є підготовка магістрів фармації, формування професійно-орієнтованої комунікативної компетентності та закладення основ знань з фармацевтичної термінології з перспективою їх подальшого використання у професійній діяльності.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК02. Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК08. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 01. Мати та застосовувати спеціалізовані концептуальні знання у сфері фармації, практичної косметології та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків.

ПРН 03. Мати спеціалізовані знання та уміння/навички для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою подальшого розвитку знань та процедур у сфері фармації та практичної косметології.

ПРН 04. Вільно спілкуватися державною та англійською мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем і результатів діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.

ПРН 07. Збирати необхідну інформацію щодо розробки та виробництва лікарських та косметичних засобів, використовуючи фахову літературу, патенти, бази даних та інші джерела; систематизувати, аналізувати й оцінювати її, зокрема, з використанням статистичного аналізу.

ПРН 09. Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців, у тому числі до здобувачів вищої освіти інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації, практичної косметології та дотичних галузей.

ПРН 19. Розробляти технологічну документацію щодо виготовлення лікарських та косметичних засобів, обирати раціональну технологію, виготовляти лікарські та косметичні засоби у різних формах за рецептами лікарів і вимогами (замовленнями) лікувально-профілактичних закладів, оформлювати їх до відпуску.

10. Статус освітньої компоненти: обов'язкова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: володіння українською мовою.

12. Обсяг освітньої компоненти: 3 кредити ECTS, кількість годин на освітню компоненту: 90 годин, із котрих 60 годин практичних занять, 30 годин самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: проведення практичних занять.

Зміст освітньої компоненти: «Латинська мова»

Змістовий модуль 1. Фонетика та морфологія латинської мови.

Тема 1. Загальні відомості про латинську мову. Фармацевтична, медична та клінічна термінологія, їх склад та походження. Алфавіт. Правила читання. Наголос.

Стисла історія латинської мови. Значення латинської та древньогрецької мов для утворення фармацевтичних та медичних термінів. Фармацевтична термінологія її склад та походження. Алфавіт. Диграфи. Дифтонги. Правила наголосу. Довгота та короткість голосних.

Тема 2. Граматичні категорії іменника. І відміна іменників. Грецькі іменники І відміни.

Неузгоджене означення. Прямий додаток. Прийменники. Сполучники.

Поняття про граматичні категорії іменників. Правила визначення відміни, основи та словникова форма іменників. Модель утворення неузгодженого означення, прийменники та сполучники, які використовуються у фармацевтичній термінології.

Тема 3. Граматичні категорії дієслова. Imperativus. Praesens indicativi activi et passivi. Conjunctivus activi et passivi. Рецепт як документ. Частини рецепта. Граматична структура рецептурного рядка. Дві моделі рецептурного пропису. Додаткові надписи в рецепті. Скорочення у рецептах.

Неозначена форма дієслова у латинській мові. Визначення дієвідміни та основи дієслів. Утворення форм дійсного, умовного та наказового способу. Дієслово esse. Дієслово fio, fieri. Поняття про рецепт, як документ, правила його оформлення. Граматична структура рецепта. Додаткові надписи в рецепті. Знайомство з правилами скорочення в рецептах, із найважливішими рецептурними скороченнями.

Тема 4.

Іменники II відміни. Особливості відмінювання іменників середнього роду. Грецькі іменники II відміни. Авторизовані прописи. Основні фармацевтичні поняття. Номенклатура лікарських засобів.

Особливості відмінювання іменників II відміни. Грецькі іменники II відміни. Винятки щодо роду іменників II відміни. Правила написання та перекладу авторизованих прописів. Назви сировини

рослинного і тваринного

походження та продуктів первинної обробки, назви лікарських препаратів-витяжок із рослинної сировини.

Тема 5.

Словотворення: грецькі префікси та суфікси в анатомічних та клінічних термінах. Тривіальні назви лікарських препаратів. Способи творення тривіальних назв. Греко-латинські частотні відрізки у назвах препаратів. Особливості номенклатури вітамінів та полівітамінівних комбінованих препаратів, гормональних і ферментних препаратів.

Способи словотворення. Знайомство з найбільш уживаними грецькими префіксами. Способи творення тривіальних назв лікарських препаратів. Поняття про частотний відрізок. Основні греко-латинські терміноелементи у назвах лікарських засобів та препаратів.

Тема 6.

Прикметник. Граматичні категорії прикметника. Прикметники I-II відмін. Прикметники, що характеризують лікарські засоби за фармакологічною дією. Дієприкметники минулого часу пасивного стану у фармацевтичній термінології.

Поняття про словникову форму прикметників I групи, визначення основи прикметника, а також відмінювання прикметників I групи та правила узгодження прикметників з іменниками. Спосіб утворення та відмінювання дієприкметників минулого часу пасивного стану, які вживаються у фармацевтичній термінології. Правила перекладу фармацевтичних термінів.

Контроль засвоєння змістового модуля 1

Перевірка рівня отриманих знань із тем, що входять до змістового модуля 1.

Змістовий модуль 2. СПЕЦІАЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Тема 7. Загальні відомості про іменники III відміни. Іменники чоловічого роду III відміни. Іменники жіночого роду III відміни. Іменники середнього роду III відміни. Грецькі рівноскладові іменники на -sis.

Особливості іменників III відміни. Правила визначення роду, основи та типів відмінювання іменників III відміни. Особливості відмінювання грецьких рівноскладових іменників жіночого роду на -sis та іменників середнього роду на -ta.

Тема 8. Прикметники III відміни: загальна характеристика. Рецептурні вирази з прикметниками III відміни. Дієприкметники теперішнього часу дійсного стану в медичній та фармацевтичній термінології. Назви інгредієнтів складного рецепта.

Особливості відмінювання та узгодження прикметників III відміни, їх вживання в назвах лікарських форм, препаратів та в ботанічній номенклатурі. Правила утворення дієприкметників теперішнього часу дійсного стану, особливості відмінювання.

Тема 9. Назви хімічних елементів. Назви кислот. Назви оксидів та амфотерних гідроксидів. Назви солей. Назви деяких органічних натрієвих та калієвих солей, вуглеводневих та кислотних радикалів, естерів. Грецькі числівникові префікси в хімічній номенклатурі.

Латинські назви хімічних елементів. Принцип утворення назв кислот, оксидів та амфотерних гідроксидів, деяких органічних натрієвих та калієвих солей, вуглеводневих та кислотних радикалів, естерів. Вживання грецьких числівникових префіксів в хімічній номенклатурі.

Тема 10. Іменники IV та V відміни. Ступені порівняння прикметників.

Неправильні ступені порівняння. Загальні відомості з ботанічної номенклатури. Назви лікарської рослинної сировини. Назви алкалоїдів та глікозидів.

Особливості відмінювання та вживання іменників IV- V відмін. Вищий та найвищий ступені порівняння прикметників. Поняття про „біноміальну ботанічну номенклатуру”, структуру міжнародної номенклатури латинською мовою та граматичні моделі ботанічних найменувань, назви лікарської рослинної сировини. Принципи утворення назв алкалоїдів та глікозидів, а також назв ботанічних родин. Особливості вживання ступенів порівняння у ботанічних назвах.

Тема 11. Прислівник. Творення прислівників. Числівники. Займенники. Спеціальні вирази з займенниками у фармацевтичній термінології. Скорочення у рецептах.

Ступені порівняння прислівників. Особливості вживання прислівників у термінах. Найменування порошків за ступенем подрібнення. Найважливіші рецептурні скорочення.

Тема 12. Латинська номенклатура форм ліків: тверді, м'які та рідкі форми ліків.

Офіційні форми ліків, що використовуються за кордоном. Номенклатура форм ліків у ДФУ.

Тема 13. Медична термінологія. Найпоширеніші греко-латинські суфікси, префікси, корені у клінічній термінології. Греко-латинські дублети. Найпоширеніші греко-латинські кінцеві терміноелементи.

Способи утворення медичних термінів та їх написання за допомогою греко-латинських дублетів іменників I-V відміни та прикметників I-III відмін.

Контроль засвоєння змістового модуля 2

Перевірка рівня отриманих знань із тем, що входять до змістового модуля 2.

Тема 14. Семестровий диференційний залік з модуля

14. Види та форми контролю:

Види та форми контролю:

Поточний контроль: здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачем.

На практичних заняттях здійснюється об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів: виконання практичних завдань, складання тестового контролю, написання лексичного диктанту, перевірка знань теоретичного матеріалу (усне опитування).

Теоретичні знання – тестові завдання: тестовий контроль початкового рівня засвоєння матеріалу, розрахований на 10 хв. (12 тестів з конкретного практичного заняття), комп'ютерне тестування, індивідуальне опитування, співбесіда, словникові диктанти, письмові роботи.

Практичні навички та уміння – самостійно виконувати лексичні та граматичні вправи, написання словникових диктантів (усний і письмовий контроль лексики, граматики; письмове конструювання фармацевтичних та медичних термінів як розвиток і закріплення практичних навичок з терміноутворення та перекладу з рідної мови на латинську і навпаки).

Форма семестрового контролю: семестровий диференційний залік (оцінка).

Умови допуску до контролю змістових модулів: для допуску до контролю змістового модуля 1 необхідно мати 18-29 балів за теми (заняття) змістового модулю 1, за контроль змістового модулю 1 – 13-21 балів; для допуску до контролю змістового модуля 2 необхідно мати 16-26 балів за теми (заняття) змістового модулю 2, за контроль змістового модулю 2 – 14-24 бали;

Умови допуску до семестрового контролю: рейтинг має складати – 60-100 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням освітньої компоненти

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль - для змістових модулів)
МОДУЛЬ 1. ФОНЕТИКА ТА ОСНОВИ ГРАМАТИКИ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ.	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ФОНЕТИКА ТА МОРФОЛОГІЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ.	1-9 заняття – мінімум 1,5 бали, максимум 4

<p>1-2, 4, 6-9 заняття – мінімум 1,5 бали, максимум 3 бали.</p> <p>2 бали – неповна усна відповідь, лексичний диктант або виконання тестового завдання з теми допущенням 2-4 помилок.</p> <p>3 бали – засвоєння теоретичного матеріалу на високому рівні, виконання тестового завдання з теми на високому рівні, аналіз та переклад однослівних і багатослівних фармацевтичних термінів та клінічних діагнозів, розшифрування скорочених латинських рецептурних прописів, написання латиною назв лікарських препаратів та роз'яснювати значення словотвірних греко-латинських терміноелементів;</p> <p>3, 5 заняття – мінімум 2 бали, максимум 4 бали.</p> <p>3 бали – неповна усна відповідь, лексичний диктант або виконання тестового завдання з теми допущенням 2-4 помилок.</p> <p>4 бали – засвоєння теоретичного матеріалу на високому рівні, виконання тестового завдання з теми на високому рівні, аналіз та переклад однослівних і багатослівних фармацевтичних термінів та клінічних діагнозів, розшифрування скорочених латинських рецептурних прописів, написання латиною назв лікарських препаратів та роз'яснювати значення словотвірних греко-латинських терміноелементів.</p> <p>Контроль засвоєння ЗМ 1 – мінімум 12 балів, максимум 20 балів</p>	<p>бали.</p> <p>Контроль засвоєння ЗМ 1 - мінімум 12 балів, максимум 20 балів.</p> <p>Усього за Змістовий модуль 1: мінімум 30 балів, максимум 50 балів.</p>
<p>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ХІМІЧНА НОМЕНКЛАТУРА. ГРЕЦЬКО ЛАТИНСЬКІ ДУБЛЕТИ</p> <p>13, 15-19 заняття – мінімум 1,5 бали, максимум 3 бали.</p> <p>2 бали – неповна усна відповідь, лексичний диктант або виконання тестового завдання з теми допущенням 2-4 помилок.</p> <p>3 бали – засвоєння теоретичного матеріалу на високому рівні, виконання тестового завдання з теми на високому рівні, аналіз та переклад однослівних і багатослівних фармацевтичних термінів та клінічних діагнозів, розшифрування скорочених латинських рецептурних прописів, написання латиною назв лікарських препаратів та роз'яснювати значення словотвірних греко-латинських терміноелементів;</p> <p>11, 12, 14 заняття – мінімум 2 бали, максимум 4 бали.</p> <p>3 бали – неповна усна відповідь, лексичний диктант або виконання тестового завдання з теми допущенням 2-4 помилок.</p> <p>4 бали – засвоєння теоретичного матеріалу на високому рівні, виконання тестового завдання з теми на високому рівні, аналіз та переклад однослівних і багатослівних фармацевтичних термінів та клінічних діагнозів, розшифрування скорочених латинських рецептурних прописів, написання латиною назв лікарських препаратів та роз'яснювати значення словотвірних греко-латинських терміноелементів.</p> <p>Контроль засвоєння ЗМ 2 – мінімум 12 балів, максимум 20 балів.</p>	<p>11-19 заняття – мінімум 1,5 бали, максимум 4 бали.</p> <p>Контроль засвоєння ЗМ 2 - мінімум 12 балів, максимум 20 балів.</p> <p>Усього за Змістовий модуль 2: мінімум 30 балів, максимум 50 балів.</p>
<p>Семестровий контроль з модуля</p>	<p>Усього за модуль: мінімум 60 балів,</p>

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика щодо академічної доброчесності: жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Політика ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних заняттях, контролю змістових модулів заборонені (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за цей вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляції). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

Обов'язкова література	<ol style="list-style-type: none"> Світлична, Є. І. Латинська мова : підруч. для студентів вищ. навч. закл. / Є. І. Світлична, І. О. Толок – 3-тє вид., випр. та допов. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2014. – 432 с. Lingua Latina Pharmaceutica. Робочий зошит з латинської мови / Є. І. Світлична, В. В. Савіна. – Харків : НФаУ, 2019. – 154 с.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<ol style="list-style-type: none"> Зошит-практикум з латинської фармацевтичної термінології. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів заочної форми навчання / Є. І. Світлична, В. В. Савіна, Н. В. Харитоновна. – Харків : НФаУ, 2021. – 97 с. Смольська Л.Ю. Латинська мова та основи фармацевтичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, В.Г. Синиця, Дз.Ю. Коваль-Гнатів та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. – К.: ВСВ «Медицина», 2016. – 352 с.
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<ol style="list-style-type: none"> Дистанційний ресурс НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pharmel.kharkiv.edu/ На сайті розміщені матеріали для самостійної роботи студентів спеціальності ТПКЗ. Фармацевтична енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/319/farmaceutichna-terminologiya На сайті представлений тлумачний словник фармацевтичних термінів.

	<p>3. Словник медичних термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/2015082666091/meditsina/slovník_medichnih_terminiv На сайті представлений тлумачний словник медичних термінів.</p> <p>4. Міжнародна анатомічна термінологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://play.google.com/books/reader?id=P9f4CQAAQBAJ&hl=ru&pg=GBS.PP1 На сайті представлена Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські та англійські еквіваленти)</p>
Система дистанційного навчання Moodle	<p>Дистанційний ресурс НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=137 (Матеріали для самостійної роботи для ТПКЗ)</p>

18. Технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: Програма для організації відеоконференцій ZOOM, тип ліцензії - free license for education на 1 рік з можливістю подовження. Модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище MOODLE 3.9.8 тип ліцензії - Open Source. Персональний комп'ютер №1 R-Line з процесором Intel Core i3-8100 , процесор Intel i3-8100 матер. плата H310M-R R2.0 модуль пам'яті Adata 4GB DDR4 накопичувач 500GB Toshiba HDWD105UZSVA дисковод DVD-RW LG GH24NSD5 корпус ATX Gamemax ET-201-500 комплект Logitech Desktop MK120. монітор 21.5 Philips 223V5LSB, 2019 р.в. Проектор Misubishi XD490. Екран Redleaf Goldview White Case настінний, № рахунку (субрахунку) 1113(03)1070а 2210 8113(03)1070БД. Набір сервісів для організації онлайн та дистанційного навчання - Google Workspace for Education Standard, тип ліцензії - free license for education, безстрокова. Microsoft Windows 10, Microsoft Office 2016.